

УДК 336.221.26

Насібова О.В.,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів і кредиту,
Харківський інститут фінансів
Київського національного торговельно-економічного університету

ПОДАТКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ

Насібова О.В. Податкове регулювання соціального захисту населення. У статті досліджено механізм податкового регулювання соціального захисту населення в Україні. Проаналізовано загальні податкові надходження та прибуткове оподаткування за 2001–2017 роки. Визначено податкове навантаження на громадян з урахуванням єдиного соціального внеску, розраховано ефективну ставку оподаткування доходів населення. Запропоновано рекомендації щодо підвищення регулятивного потенціалу обов'язкових платежів як джерела фінансового забезпечення соціального захисту населення.

Ключові слова: податкове регулювання, податкові важелі, податкове навантаження, податок на доходи фізичних осіб, єдиний соціальний внесок, соціальний захист.

Насібова О.В. Налоговое регулирование системы социальной защиты населения. В статье исследован механизм налогового регулирования социальной защиты населения в Украине. Проанализированы общие налоговые поступления и подоходное налогообложение за 2001–2017 годы. Определена налоговая нагрузка на граждан с учетом единого социального взноса, рассчитана эффективная ставка налогообложения доходов населения. Предложены рекомендации по повышению регулятивного потенциала обязательных платежей как источника финансового обеспечения социальной защиты населения.

Ключевые слова: налоговое регулирование, налоговые рычаги, налоговая нагрузка, налог на доходы физических лиц, единый социальный взнос, социальная защита.

Nasibova O.V. Tax regulations social protection. The fundamental basis for social welfare system is a financial security social protection, which involves creating conditions for the reproduction and development of human capital, which requires the formation of effective mechanisms of regulation of distribution relations aimed at harmoniz-

ing the interests of economy and society. Reduced quality of life and significant population stratification Ukraine by income level requires balanced approach to the collection of tax on personal income and payment of the single social contribution as the main instruments for regulating incomes and thorough analysis of the tax burden and its distribution to all segments of the population.

Purpose. Assessment of the impact of tax regulation of social protection in terms of transformations and defining methodological approaches to the implementation of the regulatory potential income tax given a single social contribution.

Methods. Dialectical cognition and structural techniques used for disclosure of the formation mechanism of tax regulation of social protection in the economic transformation; methods of analysis, synthesis, induction and deduction – to determine the characteristics of the formation of tax revenues, income tax on the basis of a single social contribution; methods analogy, comparison and statistical – to identify effective rate of income tax.

Results. Analysis of total tax revenue and income tax for the years 2001–2017 showed the importance of tax instruments and leverage to reduce inequalities in income distribution and property of the society. The total tax burden as a factor of production “work” forms a single social contribution, along with taxes and fees on personal income and mitigate social inequality – tax incentives, using which the state provides certain parameters of the social system, enabling the play and develop.

Conclusion. A tax adjustment mechanism of social protection of the state has the ability to affect the distribution cost proportion of gross domestic product for the welfare of the population. Excessive tax burden is a negative factor in the emergence of social tensions and the general impoverishment.

Key words: tax regulations, tax levers tax burden, income tax, single social tax, social security.

Постановка проблеми. У сучасних умовах перебудови економіки важливе місце посідає система фінансового забезпечення соціального захисту громадян, яка є фундаментальною основою суспільного добробуту, що потребує формування дієвих механізмів регулювання розподільних відносин, спрямованих на гармонізацію інтересів економіки та суспільства.

Зниження рівня життя та значне розшарування населення України за рівнем доходів вимагають зваженого підходу до справляння податку на доходи фізичних осіб та сплати єдиного соціального внеску як основних інструментів регулювання доходів громадян та ґрунтовного аналізу рівня податкового навантаження, а також його розподілу для всіх верств населення країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковій проблематиці податкового регулювання соціального захисту населення приділяли увагу такі дослідники, як Л.В. Барабаш [1], Л.Б. Баранник [2], В.І. Борейко [3], Ю.Б. Иванов [14], Т.В. Калінеску [16], М.Б. Кондратенко [6], О.В. Макарова [7], А.О. Нікітшин [8–10], А.А. Славкова [17; 18], В.Б. Тропіна [19], І.Я. Чугунов [5; 20–24], К.І. Швабій [25], І.В. Шевчук [26; 27].

Формулювання цілей статті. Метою статті є оцінювання наслідків податкового регулювання соціального захисту населення в умовах трансформаційних перетворень та визначення методичних підходів до реалізації регулятивного потенціалу прибуткового оподаткування з урахуванням єдиного соціального внеску.

Виклад основного матеріалу. В реалізації політики соціальної захищеності громадян, яка передбачає формування умов для відтворення та розвитку людського капіталу, велике значення мають податкові важелі та інструменти, що підтверджується багатьма науковими працями та практикою державного фінансового регулювання соціально-економічних процесів країни.

Досягнення оптимального рівня соціального захисту всіх громадян незалежно від ступеня їх участі в суспільному виробництві відбувається шляхом розподілу фінансових ресурсів на користь тих чи інших груп населення завдяки інструментам податкового регулювання та податковим важелям прямого й опосередкованого впливу, які взаємодіють у визначених напрямках та здійснюють вплив як на соціально-еконо-

мічний розвиток загалом, так і на рівень життя індивідів зокрема. Слід зауважити, що надмірне вирівнювання доходів приводить до послаблення стимулів до праці та протидіє функціонуванню ринкових механізмів господарювання, а надмірна диференціація посилює соціальну напруженість, поглиблює соціальні конфлікти. Зазначене вимагає пошуку оптимального співвідношення стимулюючої та фіскальної функцій податків, ефективності та соціальної справедливості податкової політики.

Сучасна податкова система України характеризується великою кількістю податків, зборів, внесків, відрахувань та обов'язкових платежів податкового й неподаткового характеру. Податкові надходження в структурі доходів зведеного, державного та місцевих бюджетів мають найбільшу питому вагу серед усіх джерел формування бюджетних фінансових ресурсів та закладають основу функціонування фінансової системи, забезпечуючи її дієздатність (табл. 1).

Згідно з даними табл. 1 частка податкових надходжень у загальній сумі доходів зведеного бюджету за 2001–2017 роки в середньому складає 76,22%, у загальній сумі доходів державного бюджету – 73,55%, а у загальній сумі доходів місцевих бюджетів – 82,97%. У валовому внутрішньому продукті частка податкових надходжень зведеного бюджету за цей же період коливалася в межах 17,97–28,48%, становлячи в середньому 23,14%, частка податкових надходжень державного бюджету складала 17,02%, а частка податкових надходжень місцевих бюджетів – 6,12%. Крім того, існують платежі, які не віднесені бюджетною класифікацією до податкових надходжень, але мають ознаки податкового характеру, оскільки примусово вилучаються, зменшуючи доходи населення та збільшуючи податкове навантаження. Також слід враховувати дію непрямих податків, які, поглинаючи більшу частину доходів низькооплачуваних верств населення через механізми ціноутворення на споживчі товари, перекладаються однаковою мірою на осіб з високими та низькими доходами, тому вважаються соціально несправедливими.

Для оцінювання справедливості та ефективності податкової політики в системі соціального захисту

Податкові надходження в Україні за 2001–2017 роки, %

Рік	Частка податкових надходжень у ВВП, %			Частка податкових надходжень у загальній сумі доходів, %		
	зведений бюджет	державний бюджет	місцеві бюджети	зведений бюджет	державний бюджет	місцеві бюджети
2001	17,97	11,22	6,75	66,85	56,40	–
2002	20,10	12,81	7,29	73,27	68,02	87,71
2003	20,32	13,37	6,95	72,15	67,79	82,37
2004	18,30	13,00	5,30	69,01	65,25	80,38
2005	22,22	16,87	5,35	73,09	71,71	77,80
2006	23,10	17,42	5,68	73,19	71,85	77,58
2007	22,38	16,19	6,19	73,32	72,20	76,42
2008	23,96	17,71	6,25	76,26	72,46	80,25
2009	22,78	16,30	6,48	76,23	74,94	83,28
2010	21,66	15,42	6,24	74,54	71,32	83,93
2011	25,70	20,09	5,61	83,98	83,88	84,34
2012	25,59	19,50	6,09	80,93	79,70	85,16
2013	24,37	18,10	6,27	79,94	77,83	86,71
2014	23,45	17,88	5,57	80,58	78,46	86,38
2015	25,64	20,68	4,96	77,85	76,57	81,58
2016	27,31	21,14	6,16	83,13	82,32	86,03
2017	28,48	21,56	6,91	81,43	79,64	87,59

Джерело: складено за матеріалами джерел [11–13]

населення доцільно дослідити вплив основних фінансових регуляторів, які забезпечують вилучення та перерозподіл доходів населення, на формування фінансового потенціалу соціальної захищеності громадян.

Основним інструментом зменшення нерівності в розподілі доходу та майна є податок на доходи фізичних осіб, що є найдавнішою формою фінансових взаємовідносин між державою та громадянами на основі примусового обов'язкового вилучення частини доходу. В сучасних умовах суспільного розвитку оподаткування доходів фізичних осіб є невід'ємним структурним елементом державної політики, що потребує постійного коригування та вдосконалення механізмів перерозподілу доходів населення, через реалізацію яких відбувається визначальний вплив на соціальну структуру суспільства як в Україні, так і в усьому світі. Побудова дієвого та ефективного механізму оподаткування доходів фізичних осіб забезпечується сукупністю елементів податкового регулювання особистих доходів та податкових важелів впливу на процес вилучення частини доходів, таких як податкові ставки, податкові пільги, база оподаткування, податкові стимули та санкції.

Оподаткування громадян вважається комплексним регулятивним інструментом, спрямованим на вирішення невідкладних суспільних потреб у досягненні соціальної справедливості та активації діяльності домогосподарств [22, с. 3]. Завдяки реалізації регулюючої функції прибуткового оподаткування відбувається вплив на розмір доходів громадян, підвищуються або звужуються сукупний споживчий попит та індивідуальні заощадження.

Відповідно до розділу IV Податкового кодексу України [15] оподатковуються доходи фізичних осіб, які отримуються від трудової та підприємницької діяльності, операцій з об'єктами власності, фінансо-

вих інвестицій та інші види доходів. Податковий статус доходу визначає особливості оподаткування, дає змогу застосувати відповідні податкові ставки, пільги, стимули та санкції.

Найбільшу частку як у загальній структурі доходів українців, так і в структурі оподатковуваного доходу становлять доходи фізичних осіб від трудової діяльності. Рівень індивідуального прибуткового оподаткування фізичних осіб безпосередньо впливає на реальні особисті доходи у вигляді заробітної плати.

Прибуток, змішаний дохід і доходи від власності в структурі оподатковуваних доходів населення України займають близько 20%, а також впливають не тільки на формування податкових надходжень в державі, але й на рівень добробуту населення.

Зміни в законодавстві, які відбуваються останнім часом, суттєво позначаються на системі оподаткування доходів населення України, отже, безпосередньо діють на рівень соціальної захищеності. Законом України «Про запобігання фінансової катастрофи та створення умов економічного зростання» від 27 березня 2014 року № 1166-IV введено оподаткування доходів за банківськими депозитами, процентів на вклад члена кредитної спілки, сум пенсій або щомісячного довічного грошового утримання, якщо їх розмір перевищує десять розмірів прожиткового мінімуму, для осіб, які втратили працездатність, у розрахунку на місяць щодо такого перевищення, а також пенсій з іноземних джерел. Згідно із Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України» від 31 липня 2014 року № 1621-VII запроваджено військовий збір, податковою базою якого є трудові доходи. Крім того, підвищено ставки акцизного податку, в новій формі запроваджено податок на майно.

Динаміка податку та збору на доходи фізичних осіб в Україні за 2001–2017 роки представлена в табл. 2.

За результатами табл. 2 видно, що в податкових надходженнях зведеного бюджету України частка податку та збору на доходи фізичних осіб протягом аналізованого періоду змінювалась неоднозначно, перебуваючи в межах 17,67–24,89%. У 2001–2017 роках зазначений показник у податкових надходженнях державного бюджету України в середньому становив 5,52%, причому тільки у 2003–2004, 2011–2017 роках відбувалось його стягнення до державного бюджету. Серед усіх податкових надходжень місцевих бюджетів податок та збір на доходи фізичних осіб має найбільшу питому вагу, яка в середньому за аналізований період становила 68,66%.

Частка податку та збору на доходи фізичних осіб у надходженнях зведеного бюджету України за аналізований період змінювалась нерівномірно, складаючи в середньому 15,90%. Питома вага податку на доходи фізичних осіб у структурі державного бюджету України мала тенденцію до збільшення, становлячи в середньому 4,36%, причому у 2001–2003, 2006–2010 роках цей податок зовсім не включався до складу доходів державного бюджету. Найбільше значення частки податку на доходи фізичних осіб у загальній сумі доходів місцевих бюджетів зафіксоване у 2010 році (63,38%), а найменше – у 2016 році (46,25%).

Серед важливих інструментів податкового регулювання соціального захисту населення визначальна роль належить застосуванню єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, введеного в дію у 2011 році. Незважаючи на те, що зазначений фінансовий регулятор не належить до системи оподаткування, маючи інше соціально-економічне значення, він впливає на рівень доходів населення. Єдиний соціальний внесок разом з податком та збором на доходи фізичних осіб формує загальне податкове навантаження на такий фактор виробництва,

як праця. Під час створення тиску на цей фактор відбувається деформація поведінки економічних агентів, що стимулює їх до використання нелегальної зайнятості та виплати заробітної плати «в конвертах», а це приводить до тінізації доходів та звуження можливостей держави забезпечувати виконання покладених на неї функцій, зокрема соціальної. Особливо це простежується в працевітких галузях, де витрати на працю вищі, ніж в інших секторах економіки, а надмірне податкове навантаження приводить до необхідності зниження вартості робочої сили задля підвищення продуктивності праці.

Для визначення податкового навантаження на працю доцільно розглянути структуру обов'язкових платежів громадян з урахуванням надходжень єдиного соціального внеску та розрахувати узагальнюючий показник рівня оподаткування й оцінювання податкової політики в системі соціальної захищеності, а саме податковий коефіцієнт, який запропоновано визначати як співвідношення суми податку та збору на доходи фізичних осіб і єдиного соціального внеску до основного макроекономічного показника, а саме оплати праці найманих робітників, який є джерелом формування доходів системи соціального страхування й управління податку та збору на доходи фізичних осіб:

$$ПК = \frac{ПДФО + ЄСВ}{ФОП} * 100\%, \quad (1)$$

де ПК – податковий коефіцієнт;

ПДФО – податок та збір на доходи фізичних осіб;

ЄСВ – єдиний соціальний внесок;

ФОП – оплата праці найманих працівників.

Слід зазначити, що податковий коефіцієнт дає можливість виміряти формальне податкове навантаження на доходи громадян без урахування ефекту перекладання обов'язкових платежів з одних платників на інших.

Таблиця 2

Податок та збір на доходи фізичних осіб в Україні за 2001–2017 роки, %

Рік	Частка податку та збору на доходи фізичних осіб у ВВП, %			Частка податку та збору на доходи фізичних осіб у загальній сумі доходів, %			Частка податку та збору на доходи фізичних осіб у податкових надходженнях, %		
	зведений бюджет	державний бюджет	місцеві бюджети	зведений бюджет	державний бюджет	місцеві бюджети	зведений бюджет	державний бюджет	місцеві бюджети
2001	4,31	0	4,31	16,03	0	–	23,98	0	–
2002	4,79	0	4,79	17,47	0	55,69	23,84	0	65,74
2003	5,06	0	5,06	17,96	0	59,88	24,89	0	72,69
2004	3,83	0,18	3,65	14,43	0,92	55,22	20,92	1,41	68,71
2005	3,93	0,19	3,74	12,92	0,81	54,39	17,67	1,13	69,90
2006	4,19	0	4,19	13,27	0	57,16	18,13	0	73,68
2007	4,83	0	4,83	15,81	0	59,61	21,57	0	78,00
2008	4,84	0	4,84	15,41	0	62,14	20,21	0	77,43
2009	4,87	0	4,87	16,30	0	62,63	21,38	0	75,20
2010	4,71	0	4,71	16,23	0	63,38	21,77	0	75,51
2011	4,62	0,47	4,15	15,11	1,97	62,39	17,99	2,35	73,98
2012	4,83	0,50	4,33	15,28	2,04	60,58	18,88	2,56	60,58
2013	4,97	0,52	4,45	16,29	2,24	61,41	20,38	2,88	70,83
2014	4,80	0,81	3,99	16,49	3,54	61,88	20,46	4,51	71,64
2015	5,05	2,28	2,77	15,33	8,43	53,73	19,70	11,01	55,92
2016	5,82	2,51	3,31	17,73	9,77	46,25	21,33	11,87	53,76
2017	6,38	2,58	3,80	18,26	9,53	48,22	22,42	11,96	55,05

Джерело: складено за матеріалами джерел [11–13]

Велике значення має розрахунок ефективної ставки податку та збору на доходи фізичних осіб з урахуванням єдиного соціального внеску, яку запропоновано визначати як співвідношення надходжень від обов'язкових платежів, які сплачуються громадянами, та доходів населення без урахування соціальних трансфертів:

$$ЕСОП = \frac{ПДФО + ЄСВ}{ДН} * 100\%, \quad (2)$$

де ЕСОП – ефективна ставка обов'язкових платежів громадян;

ДН – доходи населення без соціальних трансфертів.

Використовуючи вищевказані формули, розраховуємо рівень оподаткування доходів населення, визначимо ефективну ставку податку та збору на доходи фізичних осіб з урахуванням єдиного соціального внеску (табл. 3). За результатами табл. 3 видно, що надходження податку та збору на доходи фізичних осіб до зведеного бюджету України протягом 2002–2015 років мають нестійку тенденцію до збільшення. За 2002–2003 роки зазначений показник збільшився на 2,7 млрд. грн., а у 2004 році зменшився на 0,31 млрд. грн. відносно попереднього року. З 2005 року знову зафіксована тенденція до зростання надходжень податку та збору на доходи фізичних осіб до зведеного бюджету, крім 2009 року, і у 2015 році цей показник становив 507,64 млрд. грн., що на 91,18 млрд. грн. більше, ніж у 2002 році. Також значний вплив на формування державних доходів справляє єдиний соціальний внесок. У структурі сплачених податкових платежів частка єдиного соціального внеску за аналізований період складала в середньому 32,49%, посідаючи вагоме місце в системі за розміром мобілізованих державою фінансових ресурсів.

Загальний розмір оподаткування доходів фізичних осіб забезпечував в середньому 46,46% надходжень, тобто майже половину всіх державних доходів. Така ситуація свідчить про високу фіскальну значимість дії податку та збору на доходи фізичних осіб, яка висвітлюється в численних працях вчених-економістів та практиків [4; 18; 19; 20; 25; 27].

Рівень оподаткування населення (податковий коефіцієнт) протягом 2002–2015 років коливався в межах 29–35%, становлячи в середньому 32%. Інтерпретуючи ці коливання, пам'ятаємо про те, що до підвищення зазначеного коефіцієнта приводить не лише зростання податкового навантаження, але й зменшення масштабів уникнення та ухилення від сплати обов'язкових платежів, а також скасування пільгових режимів оподаткування, які спричиняють надлишковий податковий тягар на працюючих громадян. Зниження рівня оподаткування населення може бути наслідком зростання податкового навантаження на трудові доходи, що супроводжується збільшенням масштабів ухилення від обов'язкових платежів, оскільки останнє приводить до зростання надлишкового податкового навантаження. Все зазначене вимагає виваженого аналізу факторів, що зумовлюють зміну податкового коефіцієнта.

Проведені розрахунки свідчать про те, що ефективною є ставка податку та збору на доходи громадян, яка у відповідний рік не повинна була би перевищувати величину, вказану в табл. 3, тобто, наприклад, у 2002 році не бути більшою за 26,43%, у 2005 році – 28,82%, у 2009 році – 29,38%, а у 2014 році – 26,82%. Реальна ставка оподаткування, яка застосовувалась до нарахованих доходів громадян, становила значно вищу величину, а саме 54,9–68,3% (15% складав податок з

доходів фізичних осіб, а єдиний соціальний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування коливався від 39,9% до 53,3% залежно від класу професійного ризику виробництва).

Незважаючи на зміни, які відбулись у 2015 році стосовно зменшення ставки єдиного соціального внеску до 22%, розмір загальної ставки обов'язкових платежів з доходів громадян становить у 2016 році 41,5% (18% складає податок на доходи фізичних осіб, 22% – єдиний соціальний внесок, 1,5% – воєнний збір). Враховуючи той факт, що більша частина населення отримує доходи у вигляді заробітної плати, а не інвестиційного доходу, доходимо висновку, що заможні верстви населення в структурі власних витрат сплачують значно менший обсяг коштів, ніж незаможні, що підтверджує порушення соціальної справедливості розподілу доходів.

Зміни та доповнення законодавства щодо зменшення податкового навантаження на працю через введення меншої ставки єдиного соціального внеску (22%) привели до зменшення розміру тягаря соціальних платежів, які здійснюються роботодавцями. Однак реальні наслідки проведення реформи єдиного соціального внеску можна оцінити через певний період часу.

Слід зазначити, що будь-який податок є джерелом фінансування виробництва суспільних благ, отримуючи які, індивід зменшує приватне споживання ринкових благ та збільшує своє споживання за рахунок суспільних благ. Отже, податковий тягар супроводжується не лише втратами доходу, але й вигодами від споживання суспільних благ.

Крім вищевказаних інструментів податкового регулювання соціального захисту населення, важливим є застосування податкових важелів впливу на поведінку окремих груп платників податків, а саме податкової соціальної пільги, яка надає право повного або часткового звільнення від податкових зобов'язань у суспільних інтересах. Саме податкові пільги пом'якшують соціальну нерівність, застосовуючи які, держава забезпечує певні параметри соціальної системи, надаючи можливість відтворюватись та розвиватись. Введення податкових пільг у період економічної кризи приводить до стимулювання споживання та заохочує до праці.

Висновки. Визначення концептуальних підходів до проведення податкової політики соціальної захищеності населення, побудова дієвих та ефективних механізмів досягнення соціальної справедливості та ефективності мають здійснюватися з урахуванням не тільки фіскальної значимості заробітної плати як основного об'єкта оподаткування, за рахунок якого формується більшість податкових надходжень, але й основного показника рівня життя населення. Податок на доходи фізичних осіб та єдиний соціальний внесок є основними інструментами державного регулювання доходів фізичних осіб, отже, їх платоспроможності, споживання та зоощаджень. Саме через податковий механізм регулювання соціального захисту громадян держава має можливість впливати на вартісні пропорції розподілу валового внутрішнього продукту для забезпечення добробуту населення.

Надмірне податкове навантаження є негативним чинником виникнення суспільної напруженості та загального зубожіння. Зростання податкового тиску на громадян з низьким рівнем доходів негативно впливає на їх рівень життя, що потребує вдосконалення механізму податкового регулювання соціального захисту населення в Україні.

Таблиця 3

Рівень оподаткування доходів населення в Україні за 2002–2015 роки

Показник	2002 рік	2003 рік	2004 рік	2005 рік	2006 рік	2007 рік	2008 рік	2009 рік	2010 рік	2011 рік	2012 рік	2013 рік	2014 рік	2015 рік
Податкові надходження (ПН), млрд. грн.	45,39	54,32	63,16	98,06	125,74	161,26	227,16	208,07	234,45	334,69	360,57	353,97	367,51	507,64
Частка ПН зведеного бюджету у ПН і ЄСВ разом, %	69,09	68,23	66,32	66,68	67,92	68,13	67,65	64,86	64,97	68,81	66,85	65,46	66,98	73,22
Податок та збір на доходи фізичних осіб, млрд. грн.	10,82	13,52	13,21	17,33	22,79	34,78	45,90	44,49	51,03	60,22	68,09	72,15	75,20	99,98
Частка ПДФО в ПН і ЄСВ разом, %	16,47	16,98	13,87	11,79	12,31	14,69	13,67	13,87	14,14	12,38	12,62	13,34	13,71	14,42
ЄСВ, млрд. грн.	20,31	25,29	32,08	48,99	59,39	75,45	108,64	112,72	126,42	151,74	178,78	186,79	181,14	185,70
Внески до ПФУ, млрд. грн.	16,00	20,25	25,32	39,59	48,41	63,93	93,49	97,70	108,14	130,56	153,81	160,87	159,47	163,64
Внески до ФСС ВБ, млрд. грн.	1,48	1,66	2,13	2,60	2,78	3,60	4,72	5,76	7,12	7,73	9,13	9,50	6,15	5,85
Внески до ФСС ТВП, млрд. грн.	1,82	2,18	3,06	4,77	5,83	4,91	6,50	6,12	7,03	8,22	9,70	10,05	9,11	9,57
Внески до ФСС НВВ, млрд. грн.	1,01	1,20	1,57	2,03	2,37	3,01	3,93	3,14	4,13	5,23	6,14	6,37	6,41	6,64
Частка ЄСВ у ПН і ЄСВ разом, %	30,91	31,77	33,68	33,32	32,08	31,87	32,35	35,14	35,03	31,19	33,15	34,54	33,02	26,78
Разом ПН і ЄСВ, млрд. грн.	65,70	79,61	95,24	147,05	185,13	236,71	335,80	320,79	360,87	486,43	539,35	540,76	548,65	693,34
Разом ПДФО і ЄСВ, млрд. грн.	31,13	38,81	45,29	66,32	82,18	110,23	154,54	157,21	177,45	211,96	246,87	258,94	256,34	285,68
Разом ПДФО і ЄСВ, %	47,38	48,75	47,55	45,11	44,39	46,56	46,02	49,01	49,17	43,57	45,77	47,88	46,73	41,20
Оплата праці найманих працівників, млрд. грн.	103,12	122,19	157,45	216,60	268,63	355,15	470,46	451,34	540,65	636,72	736,50	767,55	733,40	–
Доходи населення без соціальних трансфертів, млрд. грн.	117,79	137,64	169,39	230,10	288,16	394,23	525,96	529,71	677,43	797,37	915,08	962,35	954,44	1 085,51
ПК, %	30	32	29	31	31	31	33	35	33	33	34	34	35	–
ЕСОП, %	26,43	28,20	26,74	28,82	28,52	27,97	29,38	29,68	26,19	26,58	26,98	26,91	26,86	–

Джерело: складено за матеріалами джерел [12–14]

Список використаних джерел:

1. Барабаш Л.В. Теоретичні основи механізмів практичної реалізації податкової системи держави. Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва. 2014. Вип. 85. С. 235–242.
2. Баранник Л.Б. Фінансовий механізм системи соціального захисту населення України: проблеми становлення та перспективи розвитку: монографія. Дніпропетровськ: ДДФА, 2012. 495 с.
3. Борейко В.І. Напрямки посилення регулюючої функції податків з громадян. Економіка України. 2009. № 1. С. 50–57.
4. Волохова М.П. Фіскально-регулюючий потенціал особистого прибуткового оподаткування в Україні. Економічні інновації. 2015. № 60. Кн. 3. С. 63–73.
5. Чугунов І.Я., Павелко А.В., Канєва Т.В. та ін. Державне фінансове регулювання економічних перетворень: монографія / за заг. ред. А.А. Мазаракі. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. 376 с.
6. Кондратенко М.Б. Податкове навантаження на доходи фізичних осіб та його вплив на споживчий попит в Україні. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. 2013. Вип. 9(1). С. 44–52.
7. Макарова О.В. Соціальна політика в Україні: монографія. Київ, 2015. 244 с.
8. Нікітішин А.О. Нова система оподаткування доходів фізичних осіб. Фінанси України. 2004. № 10. С. 65–71.
9. Нікітішин А.О. Теорія соціальної справедливості в оподаткуванні доходів фізичних осіб. Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Економіка. 2004. № 71. С. 47–48.
10. Нікітішин А.О. Розвиток оподаткування доходів фізичних осіб в Україні. Наукові праці НДФІ. 2006. Вип. 1(34). С. 167–170.
11. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
12. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.
13. Офіційний веб-сайт Державної казначейської служби України URL: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/index>.
14. Іванов Ю.Б., Тищенко О.М., Грачов О.В. Податкове регулювання соціального розвитку: світовий досвід та тенденції в Україні: монографія. Харків: ФОП Александрова К.М.; ВД «ІНЖЕК», 2012. 496 с.
15. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
16. Калінеску Т.В., Ліхоносова Г.С., Антіпов О.М. Податкові важелі відтворення та розвитку населення: монографія. Луганськ: вид-во СНУ ім. В.І. Даля, 2014. 276 с.
17. Славкова А.А. Неоподатковуваний мінімум доходів громадян в особистому прибутковому оподаткуванні. Фінанси, облік і аудит: зб. наук. пр. Вип. 15.1. Київ: КНЕУ, 2010. С. 179–193.
18. Славкова А.А. Методологічні підходи до визначення податкового навантаження на доходи фізичних осіб. Формування ринкової економіки: зб. наук. пр. Вип. 23. Київ: КНЕУ, 2010. С. 438–453.
19. Тропіна В.Б. Фіскальне регулювання соціального розвитку суспільства: монографія. Київ: НДФІ, 2008. 368 с.
20. Чугунов І.Я. Фінанси України: інституційні перетворення та напрями розвитку. Київ: ДННУ АФУ, 2009. 848 с.
21. Чугунов І.Я., Лондар С.Л. Фінансово-бюджетні відносини: аналіз тенденцій розвитку в умовах трансформації економіки. Київ; Львів: Компанія «Аліот», 2002. 203 с.
22. Чугунов І.Я., Нікітішин А.О. Оподаткування доходів громадян як складова фінансово-економічних відносин. Наукові праці НДФІ. 2008. № 1(42). С. 3–11.
23. Чугунов І.Я., Макогон В.Д. Бюджетно-податкова політика в умовах інституційних перетворень. Вісник КНТЕУ. 2014. № 4. С. 79–91.
24. Чугунов І.Я. Довгострокова бюджетна стратегія у системі економічної циклічності. Вісник КНТЕУ. 2014. № 5. С. 64–77.
25. Швабій К.І. Оподаткування доходів населення: проблеми науки та практики: монографія. Ірпінь: Нац. ун-т ДПС України, 2009. 296 с.
26. Шевчук І.В. Оцінка ефективності механізму оподаткування доходів фізичних осіб. Вісник Сумського національного аграрного університету (економіка та менеджмент). 2011. № 6/1. С. 179–184.
27. Шевчук І.В. Формування перспективної моделі оподаткування трудових доходів фізичних осіб. Економічний форум. 2012. № 3. С. 417–423.